

Nr. 3(103)

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2020. gada 2. marts

BIBLIOTĒKAS PIEVIENOTĀ VĒRTĪBA

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Februāris Latvijas Neredzīgo bibliotēkas dzīvē aizritēja visnotaļ interesantos pasākumos: izstādēs, radošajās darbnīcās, priekšā lasīšanas aktivitātēs, izbraukuma aktivitātē Āgenskalna sākumskolā par Braila raksta grāmatām un to tapšanu, tikšanās reizēs ar autoriem, «Strazdulēnu skolas», «Lasām kopā ar suni» un daudzās citās aktivitātēs. Tā, piemēram, bibliotēkā Rīgā notika vairākas Lasītāju klubiņa tikšanās reizes, kurā sanākušie klausījās Rasas Bugavičutes-Pēces grāmatas «Puika, kurš redzēja tumsā» priekšā lasījumus. Šādas lasītāju tikšanās ir svarīgas tāpēc, ka tā ir iespēja pašiem lasītājiem izteikt savu vērtējumu par grāmatu un tajā iekļauto vēstījumu. Tas liek ne tikai izlasīt grāmatu, bet arī to analizēt.

Šāda analīze notika arī 12.februārī, kad bibliotēkā Rīgā sapulcējās dažāda vecuma lasītāji uz diskusiju par Sebastiana Ficeka grāmatu «Astotā nakts».

Neskatoties uz to, ka grāmata ir psiholoģisks trilleris un sākumā varbūt šķiet, ka tā pamatā ir autora iztēle un nekas tāds veselīgā sabiedrībā nevarētu notikt, diskusijas dalībnieki nonāca pie secinājuma, ka mūsdienās ir daudz paralēles, ko varam novilkt, lasot šo grāmatu. Diskusijas dalībnieki runāja par viltus ziņām, par

to izplatību un nodarīto kaitējumu sabiedrībai. Tika pieminēts bēdīgi slavenais Koronavīruss un ar to saistītās viltus ziņas, ko izplatījis Niks Endziņš. Neviens nav pasargāts no viltus ziņām, taču tikai mūsu ziņā ir, vai tās tiks analizētas un atstātas bez ievēribas, vai tomēr tām tiks noticēts un pārsūtīts, ļaujot ļaunumam izplatīties tālāk.

Noslēgumā, atbildot uz jautājumu: vai psiholoģiskā trillera grāmatas vajadzētu izdot Braila rakstā, diskusijas dalībnieki vienojās, ka tādas noteikti ir jāizdod. Tas dažādotu grāmatu piedāvājumu un ļautu lasītājiem izvēlēties sev interesējošo jomu, jo bibliotēkai kā lielākajam pielāgotās literatūras izdevējam un izplatītājam nevajadzētu nodarboties ar grāmatu «cenzūru», izdodot tikai tādas grāmatas, kurās nav vardarbība, sekss vai prātam neapmierama fantastika.

Otrs februāra lielais notikums bibliotēkā bija sarunu šovs «Kafijas pauze», kas notika 19. februārī. Tas bija kā izmēģinājuma pasākums, lai aptvertu attālinātos lasītājus, kuri nevar ierasties uz bibliotēkas pasākumu klātienē. Pasākums notika bibliotēkas lasītavā Rīgā, bet to skatīties varēja gan klātienē, gan attālināti *YouTube* kanālā. Raidījuma tiešraides laikā šo iespēju izmantoja ap 60 unikāliem skatītājiem un vairāki no viņiem uzdeva arī savus jautājumus. Šis raidījums jo-

projām ir pieejams bibliotēkas profilā *YouTube* kanālā, kas piešķir bibliotēkai pievienoto vērtību digitālā pasaulē.

Liels paldies jāsaka bibliotēkas darbiniekam Uģim Skujam, kurš šo ideju realizēja un spēja to tehniski nodrošināt. Tāpat paldies arī Ievai Jēkabsoni par raidījuma reklāmu un saziņas nodrošinājumu, kā arī Laurim Kuzņecovam, kurš kopā ar Uģi radīja raidījuma džinglu.

Tomēr vislielākais paldies ir rakstniekam un žurnālistam Dzintaram Tilakam, kurš neatteica un bija pirmais viesis šajā raidījumā. Tikšanās ar viņu bija ne tikai interesanta, bet arī iedvesmojoša un jautra. No 14 autora grāmatām bibliotēkā var atrast piecas grāmatas, divas no tām reproducētas Braila rakstā, bet viena — palielinātā drukā. Īpaši pārsteigts autors bija par grāmatas «Labo blēņu vasara» reprodukciju palielinātā drukā, kuras vāki tika īpaši zīmēti, attēlojot Dzintara Tilaka paša zīmēto grāmatas oriģinālvāku.

Pirmais raidījums, neskatoties uz dažām tehniskām problēmām, ir izdevies, tāpēc bibliotēka raidījumu ciklu «Kafijas pauze» nolēmusi rīkot arī turpmāk. Atgādinām, ka tajā plānotas tikšanās ar sa-

biedrībā pazīstamiem cilvēkiem, kuru radošais veikums — grāmatas vai mūzikas diski — ir pieejami mūsu bibliotēkas krājumā un kuri ar savu klātieni sabiedriskā kārtā atbalsta cilvēkus ar lasīšanas grūtībām.

Aicinām arī jūs iesaistīties šī raidījuma cikla veidošanā, iesakot personības, ar kurām vēlaties tikties.

Trešais pasākums, ko vēlamies pieminēt ir tikšanās ar grāmatas «Klusie vēstures veidotāji» lasītājiem Cēsu filiālbibliotēkā, kur visu februāri varēja aplūkot tāda paša nosaukuma fotoizstādi. Tikšanās laikā grāmatas sastādītāja Gunta Bite klātesošajiem pastāstīja ne tikai par grāmatas tapšanas ideju un mērķiem, bet arī par darba aizkulisēm, kas brīžam bija traģikomiskas. Tika pieminēta arī anonīmā ziedotāja, pateicoties kurai grāmata redzīgo rakstā ir ieraudzījusi dienasgaismu un var nest vēstures liecības tālāk no paaudzes paaudzē. Interese par šo grāmatu, liecina par to, ka tā ir dzīva. Tajā iekļautās ziņas ir un būs dzīvas, jo ir daļa no Latvijas valsts attīstības. Martā un aprīlī šī izstāde būs apskatāma Rēzeknes Centrālajā un Rēzeknes 2. bibliotēkā. Pēc tam tā ceļos uz Kurzemi.

IESKATS GRĀMATĀ

MAZĀ KLUSĀ SIRDS

Dina Kāgane-Kovaļova

Skaņu ierakstu studijas diktore

Latvijas Neredzīgo bibliotēka plāno Ingunas Baueres grāmatas «Mazā klusā sirds» audio versijas atvēršanas svētkus. Norises laiks tiks precizēts. Sekojiet informācijai!

Šis vēsturiskais romāns ir veltīts Krišjāņa Barona un viņa sievas Dārtas piemiņai. Autore izmanto savdabīgu valodu un rada sajūtu, ka grāmatu iespējams lasīt kā senu fotogrāfiju. Ainava ielikta rāmī, to, kas

turpinās aiz rāmja, es neredzu vai tikai nojaušu. Uz ainavas fona izceļas detaļas, kuras iespiežas atmiņā — Krišjāņa kuplā baltā bārda un uzacis, Dārtas kleitas baltā apkaklīte. Viens no viņiem skatās tālumā, otrs — tieši objektīvā. Tie ir cilvēki, kuri dzīvojuši 200 gadus atpakaļ.

Vēsturiskais fons, kādā radās Krišjāņa un Dārtas savienība, ieņem svarīgu lomu. Viņu ceļš krustojas Pēterburgā, latviešu saietā. Daudzus gadus abi pavadīja Krievijā un tikai mūža otrajā pusē atgriezās dzimtenē. Vai viņi būtu kopā, ja satiktos

citā vietā un apstākļos? Vai arī tad Krišjānis būtu izvēlējies meiteni bez izglītības un rakstītprasmes? Vai Dārta būtu izvēlējusies vīru, kurš savu dzīvi velta garīgam darbam nevis ģimenei? Pretrunu pilna, bet varbūt tomēr likumsakarīga savienība. Krišjānis ģimenes dzīvē piedalījās no attālumā, par to liecina vēstules starp laulātajiem.

«Mana mīļā zelta sirsnīņ, nezinu, vai esi tos 50 rubļus dabūjuse, ko es tev sūtīju septembra mēneša iesākumā, Maskavā būdams. Man bij gauži žēl, ka nevarēju tevi Pēterburgā apmeklēt. Nebij man nebūt vaļas, bet tici man, ka es tev palieku arvien uzticīgs un tevi no sirds mīlu...» šis motīvs atkārtojas daudzās Krišjāņa vēstulēs.

Līdztekus attiecībām ģimenē grāmatas autore attēlo jaunlatviešu strāvojumu, ko pārstāv Kr. Barons, Kr. Valdemārs, J. Alunāns u. c. Mēģinu iztēloties, kā tas ir, būt «jaunlatvietim» 1850-tajos gados. Izglītotis dumpinieks, kurš vēlas redzēt tālāk par savas lauku sētas vai pagasta robežām, saprasts vien šaurā domubiedru grupā, savā ģimenē dēvēts par «baltrocīti, kas no zemes darbiem bēg», uzskatīts par apdraudējumu vācu muižniecībai un Krievijas Impērijai. Tomēr spītīgi pauž idejas, ka latvieši nav tikai kalpu un zemnieku tauta. Jaunlatvieši pārstāvēja izglītības un kultūras idejas, kas mūsdienu Latvijā šķiet pašsaprotamas un pieņemtas.

Mūža otrajā pusē Krišjānis uzsāk darbu pie latviešu tautasdziesmu vākšanas un kārtošanas. Sākumā izlīdzējies ar papirosu

kārbām, bet drīz vien sapratis, ka dziesmu daudzums ir krietni lielāks, tam nepieciešama savādāka pieeja. Tā radās doma par Dainu skapi, kam ir gan simboliska, gan praktiska vērtība. Tajā glabājas tautas vēsture, izstāstīta dziesmās. Krišjānis pats projektēja mērus un zīmēja skices. Skapja augstums ir 160 cm, platums — 66 cm, sastāv no 70 atvilktņītēm, tagad apskatāms Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. Sieva Dārta sašuva tūkstošiem āķišu lentītēs, lai tautasdziesmas varētu kopā saturēt un ērti pārskatīt. Pēc ilgiem Krievijā pavadītiem gadiem, šis bija projekts, kas Krišjāni atgriezta atpakaļ pie tautas.

Intervijā žurnālam «Konteksts» Inguna Bauere atklāj, kā noritēja darbs pie materiālu vākšanas grāmatai. Paralēli neapgāžamiem faktiem un dokumentētiem notikumiem tika apkopotas arī personas dzīves liecības (vēstules, laikabiedru atmiņas). Autore stāsta: «Veidojas gandrīz droši ticamais stāsts, kurā tomēr parādās balti laukumi — nezināmais, varbūt tikai nojaušamais, loģiski secināmais, jo, meklējot un pētot, esmu savus varoņus gana tuvu iepazinusi, tāpēc varu šo un to vienkārši pieņemt. Tukšumus «aizlāpu» ar fantāziju.» Autores attieksme piešķir notikumiem emocionālu nokrāsu, bet personām — dzīvīgumu. Bez tās romāns būtu vien skaitļu, personu un vietu uzskaitījums. Tāda ir mana atbilde uz jautājumu: cik lielā mērā varam ticēt vēsturisku romānu patiesumam? Dažas atbildes paņem laiks un nekad vairs neatdod tās atpakaļ.

ATPŪTAS BRĪŽIEM

- Gunāra Gūžas mīklu pareizās atbildes.
 - Kādu alu dod zīdaiņiem?
(Atbilde — **Mātes pienu, kuru sauc par zīdalu**)
 - Svītru kods debesīs.
(**Varavīksne**)
- Kāpēc zaķis skrien pāri kalnam?
(Divi varianti: **Cauri izskriet nevar.** vai **Grib tikt otrā pusē.**)
- Laikrādis pie ziemas apgērba.
(**Sniegpulkstenītes**)

- Kas ir meža lielais pulkstenis?
(**Dzeguze**)
- Kas ir palaistuve?
(**Gājēju pāreja**)
- Kas ir lidojoša toņdakša?
(**Ods, bite, dundurs**)
- Armijas vienība lopiem.
(**Ganāmpulks**)
- Milzīga bumba smalkā tīkliņā.
(**Zemeslode paralēju un meridiānu tīklā ar grādu minūtēm un sekundēm**)
- Omulīgs onkulis mundierī.
(**Kartupelis vārīts ar visu mizu**)
- Kas ir kukuļāda?
(**Maizes kukuļa garoza**)
- Kas ir cepurstute?
(**Galva**)
- Kas ir galvas stute?
(**Spilvens**)
- Pasēž, pasēž un pēc tam viss pazūd, kā velna nauda ganu zēna cepurē.
(**Tualetes pods**)
- Kas ir pašlaik Latvijā gada garākais mēnesis.
(**Oktobris — 31 diennakts + viena stunda pārejot uz ziemas laiku**)

- Vienistabas dzīvoklis daudzbērnu ģimenei.
(**Putnu būris vai ligzda**)
- Pus galva.
(**Portrets profilā**)
- Ar dzelzi uzsit, zelts un sudrabs izkrīt.
(**Uzsit olu uz pannas**)
- Dārzā atrodams paradīzes sarga putns.
(**Pētersīlis**)
- Kas savā darba laikā spīd un laistās?
(**Ielu laistāmā mašina**)
- Zaļš koks bez lapām.
(**Skuju koks**)

Burtu mīklas:

- Ja Tu esi sieviete, tad tas Tev ir priekšpusē. Ja vīrietis — tad mugurpusē. Bet, ja esi skolnieks, students vai skolotājs, tad abās pusēs.
(**Burts «S»**)
- Decembrim un gadam ir, citiem mēnešiem nav.
(**Burts «D»**)
- Tur es dzīvoju, bet, kad pirmā burta vietā ieliekam veselu koku, zināsiet pilsētu, kurā es dzīvoju.
(**Es dzīvoju *mājā*, burta "M" vietā liekam koku *liepa* un būs pilsēta *Liepāja***)

BAZŪNE

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīze**

Izdota Braila raksta nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.
Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@neredzigobiblioteka.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā Jaunieguvumi

Tālr. 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.